

an dezen
agde eer-
rechten
heeft.
oet wor-
van na-
gen onze
gewezen
niet al-
aten. Er
dit heb-
van hun
nen ver-
dat de
de ge-
meente
hart der
ook wel
zijn ge-
niet na-
het aan-
peil der
laalt.
rekening
oordeel
kennen,
wie het
vroegen,
fies nog
aurder is
met een
gulden
kunnen
vormen
vuk een
Kerken
tracte-
nd voor
moeten
ent van
ddelde,
classis-
n-salaris
van de
tijn loon
te Delft
aan een
in, dan
zoeking
ens te g-
niet
willen
van de
s, geven
om God
Maar de
oor een
te terug-
t dezen
emende
terfor-
ver als
ebracht
besluit
assiaal
reeds
Kerken
ouden,
en aan
missive
zij dit
mede-
Gene-
g haar
and van
adering
besloot
Classis
illende
en z.
tra, die
an Dulp-
nig de
Ductor
opt te
assiaal
ewacht
de Sy-
keurde
e insti-
d zijn
el niet
elt zelf
worden
n zeer
on het
oet als
orden
meer-
is bii-
Maar
et zoo
e Ker-
olland
onen,
dingen
el zulk
gedu-
verlo-
f, dat
aantal
ouden
n Soe-
n zijn
en te
erken
s op te
lassis,
n met
ten 5
liken,
tandig
n we-
rs, de
n ook
z, dat
cht is
leven.
ras in
z met
erland

losser te maken of tegen de Synodale besluiten in te gaan. Men wil den band met de Kerken in het vaderland zoo hartelijk mogelijk aanhouden. Maar tegelijk was er de ernstige wil om met aanpassing aan de eigenaardige toestanden in Nederlandsch Indië, het kerkelijk leven daar tot krachtige ontwikkeling en steeds rijker ontplooiing te brengen.

Indien dit de geest is, die deze Kerken bezield, dan is er metterdaad van de toekomst dezer Kerken veel te wachten. We hopen deze nieuwgevormde Classis daarom hartelijk welkom en hopen, dat zij tot rijken zeggen voor Indië moge zijn.

Onesiforusbank.

In het pas verschenen halfjaarlijksche verslag van de Onesiforusbank deelt de directie mede, dat haar arbeid in de goede richting voortgaat. Steeds meer komen aanvragen in van kerken, scholen, stichtingen van barmhartigheid enz. die bij deze Bank om steun komen vragen. Vooral echter komen deze aanvragen om een voorschot van de besturen der Christelijke scholen, die nu de wettelijke gelijkstelling van het openbaar en christelijk onderwijs hare verwezenlijking nabij komt, den moed hebben gegrepen om tot uitbreiding of tot nieuwen bouw over te gaan.

De Directie zit echter voor de moeilijkheid, dat zij aan al deze aanvragen niet kan voldoen, omdat zij nog niet over genoeg kapitaal beschikt. Zij dringt er daarom op aan, dat degenen die geld te beleggen hebben, dit doen in hare aandelen en obligaties. Er is metterdaad geen beter en ook geen zekerder geldbelegging dan deze. Maar al te veel belegen ons Christen-volk zijn geld nog in Staatspapieren, wier waarde vooral nu zeer twijfelachtig is. Men denke slechts aan de Russische staatspapieren, die zoo secuur heetten te zijn en geen cent rente opleverden. Wie zijn geld belegt in deze Bank, is niet alleen van een behoorlijke rente zeker, maar helpt tegelijk onze Kerken en Scholen.

Fietsen naar de kerk.

Men vraagt ons, of het geoorloofd is voor degenen, die ver van het Kerkgebouw afwonen, om zich op Zondag per fiets naar de Kerk te begeven.

Het schijnt, dat op sommige plaatsen hierop capite wordt gemaakt.

We begrijpen dat niet.

Gods Woord gebiedt toch nergens, dat op Zondag de fietsen rust moeten genieten.

De rustdag is ingesteld voor den mensch, niet voor machines en werktuigen.

En is het dan niet al te dwaas, dat op den Zondag de mensch zou moeten arbeiden en zich vermoeien door een lange wandeling om naar de Kerk te gaan, en dat de fiets, een dood werktuig, rust zou moeten genieten?

Prof. Visscher sprak op de studenten-bijeenkomst van een 'zuur Christendom'. De uitdrukking is niet fraai, maar is een Christendom, dat over zulke dingen valt en daarvan gewichtige quaesties maakt, niet metterdaad op weg een zuur Christendom te worden?

Of wil men liever een woord van Christus zelf, lijkt dan een dergelijke vraag niet wonderwel op wat Christus aan de Phari-zeen verwt, dat zij de mug uitzigten en den kemel doorzwelgen?

Het fietsen naar de Kerk is niet alleen een volkomen geoorloofd iets, maar het dient in niet geringe mate om de ware Sabbats-heiliging te bevorderen, vooral op onze dorpen.

Menigeen, die op grooten afstand van de Kerk woont en wanneer hij loopen moet, ligt in de verleiding komt, om slechts eenmaal ter predikatie te gaan, kan nu, per fiets, zonder eenige vermoedens tweemaal ter Kerk gaan.

En wat nog meer zegt, menigeen, die slecht ter been is, zoodat de verre wandeling hem te moeilijk zou vallen, kan door een fiets te gebruiken met de gemeente opgaan naar 's Heeren Huis.

Terwijl eindelijk als derde voordeel er wel op mag worden gewezen, dat waar anders de vermoedens van de verre wandeling licht ten gevolge heeft, dat men in de Kerk inslaapt, juist het gaan per fiets naar de Kerk dit gevaar voorkomt.

Het is dan ook een feit, dat sinds het fietsen zoo algemeen geworden is, de Kerk, vooral op onze dorpen, veel drukker bezocht wordt en de aandacht onder de predikatie er bij gewonnen heeft.

Menige verstandige Kerkeraad heeft dan ook gezorgd, dat bij het kerkgebouw een afzonderlijke gelegenheid werd ingericht om deze fietsen te stallen. Er spreekt daaruit meer wijsheid, dan door allerlei strenge maatregelen het fietsen naar de Kerk te willen beletten.

De Sabbath is ons gegeven om den mensch, en niet de mensch om den Sabbath.

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen, N. N. Vinke-
f 10; door den heer W. Koops te Rot-
terdam, van Mr. N. N. 2; door K. N. van
Mevr. de wed. L. te Middelburg f 2.50.

Dr. J. H. HOUTZAGERS.

Uit de Pers.

Onder het opschrift "Syncretisme" lezen we in de *Rotterd. Kerkbode*:

De gedachte om er naar te staan de veelvormig-
heid van het kerkelijk leven, zooda is niet in den
loop der eeuwen ontwikkeld heeft, te doen eindigen,
en wederom tot uiting en openbaring te brengen
de éénen zichtbare kerk is niet nieuw. Wie eenigermate

de historie kent, weet dat er altoos een beweging
van het zoogenamde Syncretisme is geweest, waarbij
het de toelag was dat alle bijzondere kerken zouden
afstelen van het karakteristieke in de geloofsbelijdenis
en van het eigenaardige in de liturgie en van het
onderscheidene in de kerkgeering. Men moest ver-
vaag zijn in de confesie, heel eenvoudig in de
liturgie en eigenlijk vormloos in het instituut van
de kerk. Dedden allen zoo, dan zou er een einde
komen aan al de kerkelijke verschillen, aan de
verschillen der instituten, en dan zou men
weer hebben de éénen, algemeene kerk, die er was
in het begin van onze Christelijke jaartelling.

Tegenwoordig wordt die gedachte om het scherp-
belijnde in de Confessie en van den bijzonderen
vorm van het eigen instituut los te laten, weer door
veelal ijverig gepredikt. Sprak men vroeger van
Syncretisme, tegenwoordig noemt men het synthese.
Hoe het zij, het is als van ouds een éénheidsbeweging.

Het opmerkelijke is echter, dat deze beweging nu
een internationaal karakter aanneemt. Men vindt haar
in Duitschland, Engeland en Amerika. Men houdt
vergaderingen en geeft periodieke geschriften uit.

Voor elke gezonde eenheidsbeweging gevoelen wij
zeer veel. Wat bij elkaar hoort krachtens beginsel
en eenheid van overtuiging, moet ook één zijn.
Groen van Prinsener voerde krachtig het pleit voor
de éénheid der Gereformeerde gezindte, en wij
betreuen het ten eerste dat Gereformeerden in
ons vaderland gedeeltelijk zijn en gescheiden leven in
verschillende kerkelijke instituten. Elke geoorloofde
poging om de zichtbare éénheid tot stand te brengen
tusschen de Gereformeerden van de Gereformeerde
Kerk, de Hervormde Kerk, de Christelijk-Gerefor-
meerde Kerk en Gereformeerde Gemeente juichen
wij van harte toe en willen wij krachtig steunen.

Maar tegen elke stielijke eenheidsbeweging gaat
ons waarschuwend protest uit, omdat daarin is een
miskennis van het werk Gods in de historie der
Kerk, die nooit straffeloos kan plaats hebben.

Men wil eigenlijk het zoekenloosheid van het vorm-
loosheid van de Kerk. Dr. Kuyper sprak in 1873 in
een leere over de "Eenheid" dit uit:

"De vormende kracht van het verleden is niet
straffeloos weg te cijferen. De vormloosheid van
het kind is bij den volwassen man onafkeerbaar.
Het nog niet geboren of zelfs het pas geboren kind
heeft nog geen scherpe trekken, nog geen scherp-
gevormde vormen, nog geen kenmerkende uit-
drukking in het oog. Onze kinderen verwart ge licht
met elkaar, want hun nog ongevormd wezen ver-
toont onderling een sterken trek van gelijkenis.
Maar met de jaren verandert dit. Zoodra het kind
jongeling geworden is en, tot man opgevoerd, een
eigen persoonlijkheid ontwikkeld, een eigenaardig
leven geleid heeft, worden de vormen reeds van
verre herkenbaar, wij de blik van het oog en de
ploegen van het gelaat, en de groeven op het voor-
hoofd uitdrukking geven van den eigen karakter.
De man heeft het vormloosheid afgelegd dat de kind-
was, en is zooda de vormen niet meer te denken.
Zoo nu ook de kerk. In haar eerste optreden had
ze nog geen nationale, had ze nog geen liturgische,
had ze nog geen dogmatische vormen. Meer in-
stinctief was het leven dat ze leidde, en eerst de
scherpgetekende figuur van Paulus kon de natu-
lijke eenheid komen breken. Toen was er voor die
vormloosheid noch plaats. Maar nu de Kerk van
Christus achtien eeuwen achter zich heeft, nu
ze heeft geleefd en gedacht, geleiden en gestreden,
nu haar organen gevormd, nu haar zintuigen ge-
schert, nu haar gelaatsrekken fersich getekend
zijn, te doen alsof dat allen zich liet wegdenken,
tot de onoordeelzaamheid die is schier van den kinder-
leed te willen terugkeren, en aan het gelaat de
volle uitdrukking van het kindschap der onschuld
te willen hergeven, — dat is de beddingwegdenken
die aan den stroom zijn richting gaf, dat is een
geheel foud van zedelijke kracht en heilsvaering
vernietigen, dat door Christus der Kerk geschonken
werd, ja, dat is even ondenkbaar als een volwassene
man tot de afmetingen van het kind te doen in-
krimpen. Op het dood-bed zien we soms de ploegen
van het gelaat weer vlak trekken. Dat is dat schoone
dat in onze dooden hoelen kan. Maar dat geldt van
destervensdonden en de Kerk van Christus... *leef!*"

Wij worden in 1873 gesproken van een éénen
doen bij allen die in hun oppervlakkigheid dwepen
met Syncretisme of Synthese, met zielelijke en
dware eenheid.

A.K.Jr.

Voor Kinderen.

EEN EIGEN TUINTJE.

I.

"O, moeder, moeder! die slechte Job heeft
al mijn frambozen gestolen."

"Hoe kom je erbij, Geertje, om dat te zeggen?"

"Ja, Moeder. Ik zag hem er mee wegloopen,
zijn mond vol. Eerst stal hij mijn bloemetjes
ook al."

Luid schreiende kwam Geertje onder dit ver-
haal, met horten en stooten uitgebracht, bij
haar moeder.

Vrouw Bolder trok haar kind naar zich toe,
kuste haar en poogde haar te troosten. "Als
Vader voor den jonker van de week naar
Harderwijk moet, zal ik hem vragen een heel
mandje frambozen voor je mee te brengen. Is
dat niet goed? Hui! nu niet meer, meisje!"

"Maar Moeder, als U er nooit wat van
zegt, zal het hoe langer hoe erger worden. 't Is
toch mijn hokje, dat Vader voor mij omge-
stelt heeft. Die Job roept altijd, als hij mij ziet:
'Die heele hok is van ons, hij moet er af blijven.'"

Vrouw Bolder zuchtte. Na een weinig ra-
denken zei ze: "Luister eens goed naar moeder,
Geertje." Vrouw Bolder lei haar naauwkeu-
ren en trok de kleine meid op haar lage stoelje
naast zich.

"Ge weet wel, dat onze buren zeer rauw zijn.
Blekkes is groot en sterk, kan daardoor veel
geld verdienen eensals Nelis, zijn oudste jong-
en. Maar Blekkes is dikwijls dronken en dan kunnen
we hier zelfs hooren, hoe hij naast en tegen
iedereen te keer gaat."

Job is luf en onduldig. Nu is hij weer
zonder werk; haakt bodschappen voor zijn
moeder en plagt allen in dere buurt."

"Vader heeft toch dit huis met den grond
voor en achter van den heer van 'De Essen-
burg' in huur, hoe duist Job dan zeggen, dat het
van hem is."

"Ja en nee, Geertje. Voor den woesten
grond achter de huizen betaald niemand huur.
Wat daar groeien kan, of van zelf opkomt, is
voor een geit of varken. Je weet dat Blekkes
varkensjes meit, hij gebruikt onze hok ook.
Vader liet hem zijn gang gaan uit goedheid,
nu rekenen zij het hun goed recht en daarom
plagt Job jou zoo."

"Wat zou Blekkes doen als Vader over Job
klaagde?"

"Hij zou zeker verschrikkelijk vloeken en
Vader en Frits en Kobus en ons nitscheiden.
En het zou niets helpen."

"'t Is toch wel verdrietig" zei Geertje, en de
waterlanders verschenen weer.

"Weet je wat Grootvader mij gaf op den dag,
dat ik trouwde?"

"Ja, Moeder, dien grooten, moelen Bijbel."

"Daar moet je nu eens een vers mee uit
voorlezen."

Vrouw Bolder stond op, lei den Bijbel op
de tafel en sloeg Matth. V op. Het 5e vers
was netjes met blauwen inkt onderstreept. "Wat
staat daar Geertje?"

Het meisje was juist zeven jaar en nog geen
vliegende lezeres, toch las ze duidelijk en lang-
zaam: "Zalig zijn de zachtmoedigen; want zij

zullen het aardrijk beërven." Zij hield op en
keek haar moeder aan.

"Ik word ook boos, als 'k onrechtvaardig
behandeld word; mijn lieve. Soms maakt het
mij verdrietig, soms driftig. Daarom heeft Groot-
vader zoo reijes die blauwe lijntjes daaronter
getrokken. Hij deed het ook in Psalm XXXVII.
Kan je dien al opzoeken?"

Weldra vond Geertje hem, en las het elfde
vers: "De zachtmoedigen daarentegen zullen de
aarde erfelijk bezitten en zich verlustigen over
grooten vrede."

Eens gebeurt dat, als de Heere Jezus weder
komt, dan wordt de heele aarde vernieuwd.
Maar nu reeds moeten allen, die Hem liefhebben
leeren zachtmoedig te wezen, en de Heiland
spreekt hen zalig."

Geertje bleef stil zitten; zij hield niet meer,
doch haar gezicht bleef verdrietig.

Aan het avondeten vroegen Frits en Kobus
wat haar scheelde. Moeder vertelde het en zei
niet een zucht: "t Is jammer dat we zoo ver
van het dorp wonen, nu zij geen enkel meisje
in de buurt heeft om mee te spelen."

"Vader heeft daarom dat stukje omgespit
en gemeit, omdat ze zooveel van bloemen houdt
en het rijke frambozenstakjes groeide zoo mooi!"
zei Frits.

"Ik wou dien Job wel eens onder handen
nemen, wat heeft de lulak er aan ons zusje
zoo te plagen?" voegde Kobus er bij.

"Jonkies, hemeit zul je niet er mee; laar al
die Blekkes met rust. Jullie zoudt het nog
slimmer maken. Toen ik bij den baas op 'De
Essenburg' kwam, waarschouwde hij mij reeds
voor hem. Hoe lang wonen wij hier nu al,
moeder?"

"Vijf jaar, man. Geertje zou twee worden."

"Moeder hoe houdt U dat geplag en de
ruze van die menschen toch uit?"

"Frits, ruste! die heb ik gelukkig nooit; de
Heere beware me daarvoor."

"Nee, Moeder, U niet, maar het aanhooren
van al dat gekif en geris viel Kobus in, "daar
gaat geen dag rustig bij die lui voorbij."

"Daar heb jullie geleen, jongens, doch zegde
mensen die zonder God en zijn Woord leven,
noot een voet in een kerk zetten, drinken en
kaart spelen en leven als heidenen degen ook niet.
Moeder geeft door haar geduld en goet voorbeeld.
Geertje, het sijt me voor je, lief kind. Geef
den Bijbel, dan zullen we lezen en danken. Bij
van avond ook, dat de Heere je zachtmoedig
en geduldig maakt bij je verdriet." Zoo eindigde
Bolder dit gesprek.

GEERTJES BESLUIT.

II.

Job vernielde het aardige hokje bijna geheel.
Deu heelen zomer had hij de zaaielbloemetjes
afgeplukt; toen ze rijp waren, werden de fram-
bozen gestolen; een paar dagen later zag Geertje,
uit school gekomen, dat het paadje vol aard-
mest en stronken lag, en de broers hadden in
het voorjaar voor haar een zak mooi heizand
opgegraven en daarmee haar paadje bestrooid.

Alweder moest Meisje haar troosten en tot
geduldig verdragen vermanen. "Kom, kindje,
laten we samen bidden, opdat de Heere je leeren
mag, zelfs Job, je vijand, lief te hebben. Verget
ook niet de twee mooie teksten van Grootvader
in Moeders Bijbel."

"Ja maar 't is zoo moeilijk, zoo, zoo..."

"Leer van mij, dat ik zachtmoedig ben en
nederig van hart", zegt de Heere Jezus. Wij weet
toch al, dat de Heiland veel groter verdriet
had van al die onderlijen te verdragen en Schrift-
geleerden, dan jij van Job. Vraag Hem je
zachtmoedig te maken, eens erf je op de nieuwe
aarde zeker een heel mooi tuintje. Verget niet
dat je ook om vergiffenis moet bidden, omdat
je zoo boos en driftig zijt geworden."

Er verliepen verscheidene dagen, waarin Job
voortging met zijn vernielen en zijn moeder
stond te lachen.

Het teluergelide kind beproefde den boel
weer op te ruimen en het tuintje op te knappen.
De goede Vrouw Bolder had inuit mede-
lijden met haar kleine meid, die poogde zacht-
moedig te wezen bij al dat sarren.

Na een paar weken zag Geertje op een
Zaterdagmiddag, naast haar moeder in haar
aardig stoelje gezeten, "Moeder, ik heb wat
bedacht. Ik zal mijn hokje aan Job geven, en
zeggen, dat hij er mee doen kan wat hij wil."

"En jij dan?"

"Wachten duurt wel lang, misschien ben ik
dan al groot, maar ik zal blijven bidden om
geduld en zachtmoedigheid en om Job te ver-
geven en te denken aan de nieuwe aarde."

Vrouw Bolder kuste haar dochterke recht
leeder eer zij antwoordde: "t Is heel goed,
lieve."

Snel liep Geertje weg bang dat ze op haar
voornemen zou terugkomen, ging zij, nu Moeder
haar besluit goedkeurde, maar dadelijk naar
Job toe, dien ze juist aan hun deur zag staan.

Liep ze vlug weg; zeer langzaam en met
kleine stappen kwam zij terug bij Moeder, die
juist bezig was het Zondagsche goed klaar te
leggen.

"O, Moede, moeder! die Job!" Tranen ver-
stikten hare stem. Eindelijk bedacht, vertelde
ze hoe de jongen haar had uitgelachen, leelijke
geichten had getrokken en pereg: "Zoo heilig
boonje! Beu! hij net zoo bij als jullie heele
meit? Jij hoeft het mij niet te geven, 't is van
aan, hoor jij. Al wou de jonker het hebben, hij
kan er naar fluiten. En och, nog veel meer."

Allemaal leelijke woorden over Vader en U en
de jongens. Ik wou toch graag goed doen en
zachtmoedig worden."

"Wat heb je gezegd toen hij ophield?"

"Niets Moeder, ik was al achteruit gelopen,
want hij kwam naar mij toe. En ik dacht..."

"Wat? kindlieft?"

"Leve Heere leer mij..."

Tranen kwamen in de oogen van vrouw
Bolder en zij zei toen niets meer.

Had Job geweten wie ongenien hem had ge-
hoord, hij zou wel hebben ingebonden.

HOOGHEER.

Buitenland.

Duitschland. Scheiding van Kerk
en Staat. Verwarring.

De landdag van Brunswijk heeft met een
meerderheid van twee stemmen, die der twee
social-democratische fracties, besloten, om in
dit jaar de scheiding tusschen Kerk en Staat
tot stand te brengen, de regering opdragende
daartoe een wetsvoorstel in te dienen. Dit jaar
zullen de gelden, die voortspraken uit klooster-
fondsen, nog voor de kerk beschikbaar gesteld
worden, al stemden de onafhankelijke socialistten
daar tegen. Evenwel werd de post voor het
Seminarium tot opleiding van predikanten,
schraapt. Voor de toekomst zal men alleen
kunnen rekenen op hetgeen de rechtbank de

kerk zal toewijzen. Daarbij zal de hoofdvraag
zijn, of de opbrengst uit de 23 kloostergoederen,
voor de kerk zal bestemd blijven.

De eenige predikant, die lid van den landdag
is, een democraat, beschuldigde de kerk, die
hij dient, van heerschzucht, geestzucht en
karakterloosheid. Tot de social-democraten
richtte hij het verzoek, de oude kerk zooveel
zij wilden te veroordeelen, maar de nieuwe kerk,
die opgebouwd worden zou in den vrijen geest
van den Nazarener, de behulpzame hand te
bieden. Maar de socialistten, die de meerderheid
vormen, wilden daarvan niets weten. Zij ver-
zochten den democratischen predikant, tot de
nieuwe kerk van het socialisme toe te treden.
Het station van het modernisme zijn de social-
democraten reeds lang voorbij!

In Brunswijk is men dus in beginsel tot
scheiding van Kerk en Staat gekomen; wanneer
de regering haar opdracht aanvaardt, zal deze
in dat land weldra een voldongen feit zijn. In
andere deelen van Duitschland is men zoo ver
nog niet. In de *Christel. Welt* klaagt Dr. Rade:
"De plannen om tot een verandering in kerke-
lijke toestanden te komen, zooda de tijd dit
vordert, worden hoe langer zoo meer verward.
Dit geldt over de geheele lijn, maar vooral voor
Prusen. Breedvoerige onderhandelingen tusschen
Oppekerkerad, Verzuweraad, Provinciaal-
synoden, daarenboven met Hannover, Kiel,
Kassel, Wiesbaden, Frankfurt, gelijk die ge-
houden zijn of nog gehouden zullen worden,
maken eigen initiatief, goeden wil en een er-
nste opvatting van den toestand en daarom
een eendrachtig optreden onmogelijk. Men begint
terug te verlangen naar een afdeeling voor
predikantszaken van het ministerie van eeredienst,
niet uit een minister, die het sumepisco-
paat uitoefent, roepen, nadat men dezen zooveel
verwenscht, of met de grootste terughouding
behandeld heeft. Het is voor een vruchtbare
scheiding van Kerk en Staat, die toch tot stand
komen moet, niet gunstig, wanneer zekere ker-
kelijke kringen reeds nu doen, als hadden zij
alleen de kerkelijke macht in handen."

Maar ook andere stemmen doen zich hooren,
die het gelukkig vinden, dat de beraadslagingen
zoo lang duren en men zich zorgvuldig voor
den nieuwen staat van zaken voorbereidt. Want
het gevaar dreigt, dat men de kerk zoo over-
geven aan het drijven van enkel zich op den
voorgond dringende, kerkmakers."

Uit alles blijkt, dat men in Duitschland niet
weet, welken koers men met de landkerken
nuttoren zal.

WINCKEL.

Ingezonden Stukken.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.)

Aan den Heer Redakteur van
het Weekblad *De Heraut*.

Hoogeliederde Heer.

Met zeer veel genoegen is het, dat ik reeds
van jaren uwe artikelen in *De Heraut* ge-
volgd heb. Na het lezen van uw artikel over
Amsterdamsche toestanden, getiteld: Droeve
cijfers, van 25 Sept. j.l. echter, kan ik niet
zeggen dat ik dit eveneens met genoegen las, ja
heeft het mij zelf geërgd.

Mijns inziens geeft U hiermede de Gerefor-
meerde Kerk te Amsterdam een slag in het
aangezicht, dien zij niet verdient.

U schrijft dat vroeger de Kerk van Amsterdam
tegenover de buitengemeenten zeer hoog stond,
maar dat zij bij enkele gemeenten gedurende de
laatste jaren zeer in zinking is gedaald, ja dat
er zelfs over gesproken wordt of de attestaties
van Amsterdam wel betrouwbaar zijn.

Volgens mijn meening moet iedereen bedenken
dat iets dergelijks een enkele maal in een groote
gemeente van een groote stad niet kan uit-
blijven. U maakt hiermede de Kerk van Am-
sterdam te schande tegenover de geheele wereld,
en de ongelovigen zullen er gretig gebruik
van maken, om er de Gereformeerde leer en
Kerk mede te bekampen en te bespotten. Waar
ondergetekende jarenlang ouderling is, wil hij
wel verklaren, dat, zooder hem bekend is, nog
nimmer bij den Amsterdamschen Kerkeraad een
klacht is ingekomen als U nu publiceert.

Dat de Kerk van Amsterdam niet meer zoo
kunnen doen, zal niemand beweren. Daarvoor
is het een stijgende Kerk, die een stijf heeft
van binnen en van buiten, heigen steeds zoo
al blijven; trouwens dit verwijt geldt niet alleen
voor de Kerk van Amsterdam, maar geldt voor
geheel ons land. Het is een klacht voor alle
Kerk, except die Kerken waar de omstandig-
heden zeer gunstig zijn. Bovendien moeten wij
bedenken dat het eerste vuur verlaafd is. En
wanneer wij dan weten hoe weinig onze jong-
elieden in geheel Nederland op de hoogte zijn
van het machtige werk des Heeren in 1834 en
1836, dan begrijpen wij dat waar onbekendheid
is, ook geen liefde gekweekt wordt.

Het deed mij daarom juist zooveel leed uw
artikel te lezen dat de Kerk mij en velen
anderen zoo lief is, ja dat wij er zelfs in zien
een instrument in de hand des Heeren om te
getuigen van Zijne Almacht en de bevestiging
Zijn Woord tegenover het steeds toenemend
ongeloof. Met bewondering slaan wij die Kerk
gade, een Kerk die slechts 4% van de geheele
bevolking van Amsterdam is en waarin de
financiële krachten slechts sporadisch voorkomen.

U spreekt over achteruitgang van het ledental,
maar als wij bedenken hoe jaarlijks, ja maan-
delijks, zooveel van die leden de stad verlaten
naar Amsterdam-Zuid, Watergraafmeer, Buik-
sloot, Haarlem, Heemstede, Bloemendaal, Bussum,
Baarn, Hilversum enz. waarvan bekend is dat
daaronder veelal zeer trouwen en ernstigen be-
middelen behooren, dan moeten wij verbaasd
staan dat de Kerk van Amsterdam nog is, die
zij is, en zij wij er de getuigen van, dat het
God is, die de Kerk handhaaft.

Dat de Kerk van Amsterdam den storm van
ongeloof niet kan tegenhouden, zal iedereen
begrijpen. En als U het op de fouten en de
zwakke plekken van deze Kerk, dan geloof ik
dat het ook noodzakelijk is, de wereld bekend
te maken hoeveel goeds er in deze Kerk te
vinden is.

Wel is waar weten wij dat het geld niet altijd
de juiste thermometer is, maar toch is het een
zaak waarop gelet kan worden.

Als wij dan nagaan dat 20 jaar geleden het
budget van onze Diaconie f 30.000 was, 10 jaar
geleden f 40.000 bedroeg en thans reeds ver-
de f 50.000 overtreft, dan geloof ik niet dat
gesproken kan worden van grooten achteruitgang.

Laten wij de feiten beschouwen hoe b.v. in
1836 de Gereformeerde Kerk met vreezen en
brengen 6 predikanten voor haar rekening heeft
genomen, terwijl toen de stipendialen nog leefden
waaraan groote kracht kon verwacht worden,
maar verder waren er toen geen onkosten dan
zaalhuur. Dat dit getal bij de ineenstorting met
oud. A. nog met een 3-tal tot het volle trak-
tement is uitgebreid; dat in den loop der laatste
jaren hierbij nog een predikant voor Amsterdam

en 2 voor Indië (de laatste voor een groot deel
voor rekening van Amsterdam) zijn benoemd;
dat de predikantskosten van f 3200 tot
f 4500 verhoogd zijn; dat volgens velen de
Kerk van Amsterdam zelfs royaal en mild is,
in vergelijking met andere Kerken, jegens haar
emcill-predikanten, predikantsweduwen en we-
zen. En dat er nu weder in besloten, een liden
predikant te beroepen. Het budget der Amster-
damsche Kerk is thans ruim 70 duizend gulden.

Schijnt dezes wenscht ook zeer naar uit-
breiding, maar staat er steeds verbaasd van,
dat in dat goddeloos Amsterdam er in de
Gereformeerde Kerken, nog iedere twee maanden,
ruim 3 duizend leden aan de tafel des Heeren
aantreden.